

“Lepo je v naši domovini biti mlad”

Festival slovenskega filma se bo nocoj sklenil s podelitvijo nagrad, vesen. Te je seveda nemogoče in nesmiselno napovedati, a se bo težko izogniti Posledicam in Cankarju.

✎ Zdenko Vrdlovec

Na eni strani bi bilo pravilno, na drugi pa težko reči, da so *Posledice*, prvenec Darka Štante, diplomanta filmske režije, zaposlenega v vzgojnem domu, novi slovenski *Grajski biki*, prvenec Jožeta Pogačnika izpred petdeset let. A ne le zato, ker so imeli *Grajski biki* doma težave (zanetili so polemike in končali v paketu »črna vala«), medtem ko imajo *Posledice* za sabo že uspešno mednarodno festivalsko kariero, pred sabo pa distribucijo v ZDA. Oba filma se dogajata v mladinskem vzgojnem domu, a je med njima toliko podobnosti in razlik, da bi bila prava poslastica za filmsko komparativistiko, pri čemer je še najmanj šla razlika ta, da so *Grajski biki* bili film o izgubljenih očetih (ali o bioloških, političnih, kriminalnih očetih kot zgubah in pogubah), v *Posledicah* pa gre dejansko za hudo problematično mladino.

Ta Štantev film bi, če smo že pri primerjavah, pravzaprav bolj spominjal na ukrajinski film *Pleme* Miroslava Slabošpickega, kjer je divja agresivnost, brutalnost, animičnost in hudobija gojencev še poudarjena z dejstvom, da so gluhonemi. Gre pa za podoben princip grobe navzočnosti nekega sveta in likov, na pa za kakšno pripoved o nekem svetu in določenih likih. Naj so Matej Zemljčič, Timon Šturbej in Gašper Markun, ki v *Posledicah* nastopajo kot Andrej, Željko in Niko, igralci ali ne, vsekakor je videti, da ti liki dejansko bolj so, kakor pa jih le predstavljajo, igrajo.

Štante slika grobo resničnost likov: »grobo resničnost«, ker je njihova resničnost prav grobstvo, nasilnost. ✎ arhiv FSF

Pri čemer ne gre toliko za kakšno dokumentarnost kakor za grobo resničnost likov: »grobo resničnost«, ker je njihova resničnost prav grobstvo, nasilnost. Vsaj treh vodilnih, Andreja, Željka in Nika. Andrej je v vzgojnem domu novinec, ki takoj pride v konflikt z dvema glavnima nasilnežema, če ne bolj tipoma, ki prav uživata v tem, da sta nevarna, brutalna, nesramna, kriminalna, le da je Niko večji bebec, Željko pa večji pokvarjenec. Andreja sprejmeta za pajdaša, ker se izkaže za dovolj fizično močnega in nasil-

nega. Sicer pa je ta vzgojni dom videti precej permisivni, čeprav bolj zato, ker so vzgojitelji, ki poskušajo probleme rešiti s pogovori, pri tem bolj ali manj nemočni. Čez vikend lahko gojenci dom zapustijo, in prav na teh »izletih« (s krajo avtomobila in denarja, z divjimi žurji) se pokaže, da je Andrejev problem njegova homoseksualnost, zaradi katere se tako naveže na Željka, ta pa z njim manipulira. Tako bi se spet lahko vrnili k primerjavi z *Grajskimi biki*: v obeh filmih se v neki »posebni ustanovi« v izostreni

in bolj elementarni obliki pokaže neko aktualno mentalno in socialno stanje, le da je v *Posledicah* ta oblika bolj radikalna.

Cankar

Po *Na klancu* in *Idealistu*, ki sta bila doslej edini celovečerni ekranizaciji Cankarjevih del, je stoletnica pisateljeve smrti spodbudila še nastanek dveh dokumentarcev o Ivanu Cankarju. Na festivalu je bil najprej prikazan *Cankar* po scenariju in v režiji Amirja Muratovića, sledi še *Tisoč ur bridkosti za eno uro veselja* po scenariju Matjaža Pikala in v režiji Dušana Moravca. In ta *Cankar* je prav posrečen, tako po zaslugi proforskih »govorečih glav« (moških in ženskih), ki jedrnato in z raznih vidikov osvetljujejo Cankarjevo delo in življenje, kakor po zaslugi igranega deleža (Cankarja igra Rok Vihar, interpretirani pa so še številni drugi liki, od Steffi Löffler do sarajevskega nadškofa), ki posreduje vse od Cankarjevih ljubezenskih razmerij do njegovih težav s Slovenici in političnih predavanj v Trstu. ✎

Cankarja igra Rok Vihar. ✎ arhiv FSF